

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงเทพแห่งแสงสว่าง เรามักนึกถึงพระอาทิตย์ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ให้แสงสว่างแก่โลก เป็นพระอาทิตย์ดวงเดียว เรื่องพระอาทิตย์มีหลายดวงหลายลักษณะหรือเป็นเทพกลุ่มหนึ่ง ไม่ปรากฏในวรรณคดีไทยเรื่องใดเลย

อย่างไรก็ดี รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แย้มนันทิกาน ใ้ข้อขยายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในวารสารอักษรศาสตร์ว่า

เมื่อใดศึกษาสืบค้นในหลักฐานเก่า ๆ ทางประวัติศาสตร์พบว่าคำเรียกพระนามของกษัตริย์ไทยพระองค์หนึ่ง คือ กษัตริย์องค์แรกแห่งกรุงสุโขทัยว่า "ศรีอินทราทิตย์" ทั้งข้อความในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงที่ว่า "พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ แมกษือนางเสือง..." คำว่า "อินทราทิตย์" (อินทร+อาทิตย์) ในที่นี้จะแปลแบบวันทวสมมุติว่า "พระอินทร์และพระอาทิตย์" คงไม่ใดเพราะความหมายไม่เอื้อให้เป็นอย่างนั้น แต่อาจจะแปลแบบกรรมาธิยสมาสในลักษณะต่าง ๆ ก็อาจแปลได้ว่า

- ก. พระอาทิตย์ผู้เป็นใหญ่
- ข. พระอาทิตย์ (องค์หนึ่ง) คือพระอินทร์
- ค. พระอินทร์ผู้ (เป็น) พระอาทิตย์

แปลอย่างข้อ ก. ความหมายใช้ได้ แต่ค่อนข้างจะธรรมดา ไม่แสดงประวัติ และไม่ทิ้งอะไรไว้ให้คิด ส่วนคำแปลข้อ ข. และข้อ ค. ใดก็ตาม และให้ข้อคิดว่าผู้ที่ตั้งศัพท์นี้มีเจตนาเอาคำว่า "อินทร" ไว้ในสมาสส่วนหน้าคงเพื่อต้องการจะเน้นถึง "พระอินทร์" มากกว่าจะต้องการแปลว่า "เป็นใหญ่" หรือ "ผู้เป็นใหญ่" ซึ่งถ้าจะแปลตามแบบหลังนี้แล้ว ส่วนมากเขามักจะเอาคำว่า "อินทร" ไว้ในสมาสส่วนหลัง เช่น นครินทร์ (นคร+อินทร์) และ ชารินทร์ (ธานี+อินทร์) = ผู้เป็นใหญ่ในเมือง ปุริินทร์ (ปฐ+อินทร์), ภูรินทร์ (ภู+อินทร์) และ ชรินทร์ (ชร+อินทร์) = ผู้เป็นใหญ่ในแดนดิน, นรินทร์ (นร+อินทร์) = ผู้เป็นใหญ่ในหมูชน สุรินทร์ (สุ+อินทร์) และ เทวรินทร์ (เทว+อินทร์) = ผู้เป็นใหญ่ในหมูเทวดา ฯลฯ ดังนี้เป็นคน กวายนึกถึงจึงทำให้คิดว่าถ้าผู้ตั้งศัพท์นี้มีเจตนา

จะเน้นในข้อที่ทองการจะยกว่าเป็น "พระอินทร์" ซึ่งเป็นชื่อเทพผู้เป็นใหญ่เหนือฟ้าและดิน และเทพองค์นี้มีความเป็น "พระอาทิตย์" ควบคู่กับความสว่างรุ่งเรือง หรือมีเขานุกภาพแรงกล้าแล้ว ความหมายที่ว่า "พระอินทร์ (เป็น) พระอาทิตย์" หรือ "พระอาทิตย์ (องค์หนึ่ง) คือพระอินทร์" ก็จะต้องมีความเด่นชัด ไพเราะ และมีความหมายลึกซึ้งยิ่งกว่าคำแปลในข้อ ก. ถ้าความคิดเรื่องศัพท์นี้เป็นไปดังที่ได้อธิบายมา จะสามารถวิเคราะห์ที่ใดต่อไปว่าแท้ที่จริงคนไทยเรามีความรู้ความเข้าใจในวรรณคดีสันสกฤตอยู่ไม่น้อย และยิ่งรู้สึกลงไปถึงวรรณคดีสันสกฤตยุคพระเวทสมัย 4,000 ปีล่วงมาแล้วว่า พระอาทิตย์นั้นมีหลายองค์ หลายลักษณะ และมีชื่อต่าง ๆ กัน แต่เพราะระบบพระอาทิตย์ในวรรณคดีสมัยพระเวทมีความละเอียดซับซ้อนยุ่งยาก ซึ่งบางครั้งก็ยากที่จะติดตามทำความเข้าใจได้องแท่ว่าอะไรคืออะไรแน่ ในที่สุดก็สับสนเลื่อนไปตามกาลเวลา¹

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเรื่องของเทพแห่งแสงสว่างนี้ควรได้รับการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความหมาย สัญลักษณ์ จำนวน ลักษณะทางรูปธรรมที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ และลักษณะทางนามธรรมว่าเป็นอย่างไร มีคุณค่าและมีความหมายสำหรับมนุษย์มากน้อยเพียงใด การศึกษาและการวิเคราะห์เรื่องเทพแห่งแสงสว่างนี้เป็นไปเพื่อความกระจ่างแจ้งในปัญหาข้างต้น และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องเทพเจ้าองค์อื่น ๆ โดยเฉพาะเรื่องเทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยหลังพระเวท

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาประวัติ เรื่องราว และบทบาทที่สำคัญของเทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวท รวมทั้งวิเคราะห์สัญลักษณ์ของเทพแห่งแสงสว่าง ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางรูปธรรมที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติและลักษณะทางนามธรรมที่มนุษย์จินตนาการและคิดคาคหวัง

ขอบเขตของการวิจัยแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการเสนอข้อมูลที่ เป็นเรื่องราวของเทพแห่งแสงสว่างในค่านจำนวน ประวัติ รูปลักษณะ คุณสมบัติ

¹ ศักดิ์ศรี แยมบัคคา, "พระอาทิตย์ในวรรณคดีพระเวท." วารสารอักษรศาสตร์

อำนาจ และความสามารถ

ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลและวินิจฉัยว่า เทพแห่งแสงสว่างคือ สัญลักษณ์ของอะไรในค่านิยมการปฏิบัติธรรมชาติ และในค่านิยมธรรม

ขอบเขตของการวิจัยในสองส่วนนี้ จะศึกษาจากหลักฐานชั้นต้น คือวรรณคดี สันสกฤตสมัยพระเวท ใค้แก่ คัมภีร์ฤคเวท ยชุรเวท สามเวท และอถรรพเวท รวมทั้งคัมภีร์พราหมณะ และจากหลักฐานชั้นรอง คือ หนังสือเวทค่านานของอินเดีย พจนานุกรมและบทความทางวรรณคดีทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่นักปราชญ์ ใค้เขียนไว้

วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยตามข้อมูลจากหลักฐานชั้นต้นและชั้นรองทั้งที่กล่าว มาแล้ว และจะเริ่มต้นการวิจัยด้วยการแปลข้อมูลที่เป็นภาษาสันสกฤตเป็นภาษาไทย ด้วยการแปลโดยความและเรียบเรียงเป็นบทความหัวข้อที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์จะ กระทำเมื่อเสนอข้อมูลทั้งหลายเสร็จสิ้นแล้ว

อนึ่ง ข้อความที่เป็นภาษาสันสกฤต เมื่อนำมาอ้างอิงจะถ่ายทอกเป็นอักษร โรมันทั้งหมด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้จะให้ความรู้เกี่ยวกับเทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวท โดยละเอียดในค่านิยมปฏิบัติ บทบาทที่สำคัญ และสัญลักษณ์ ตลอดจนตำแหน่งของการโคจร ในแต่ละช่วงของระยะเวลา

นอกจากนี้แล้ว วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ยังเป็นแนวทางในการวิจัยเทพเจ้าองค์ อื่น ๆ ในเวทค่านานของอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทพเจ้าแห่งแสงสว่างในวรรณคดี สมัยหลังพระเวท